

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ

Biuro i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej

oraz Wojskowej Służby

Toruń, ul. Toruńska 93,

22 186

e-mail: fundacja@ak.org.pl

NIP 551 040 02736

Krajowy Rejestr Sądowy

0400000000

Nr r-ku 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

Gdynia
AK

Ul. O. K. G. A. K.
"Zagrodo". Akcja "A"

†† Schwarz Franciszek
ps. "Czarny"
M: 1489/2383 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

Schwarz Franciszek
T-M-1489/2383 Pom.
Gdynia AK

I./1. Relacja k. 1 s. 1

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora —

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —

II. Materiały uzupełniające relację k. 2 s. 1-2

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. — 1945

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ...

IV. Korespondencja

.....
.....
.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne k. 2, 3

VI. Fotografie dwie ikonoGRAFIE

1/1. Relacja

1. Relacja Marii Schwarz o

działalności Franciszka Szwarza

(męża), kserokop. relacji z t. XXII s. 49

Archiw. Stutthof

le. 1 s. 1

Franciszek Szwarz ps. "Gamy" 000049

NOTATKA Z ROZMOWY PRZEPROWADZONEJ Z P. MARIĄ

S C H W A R Z ZAM. GDYNIA BEMA 17

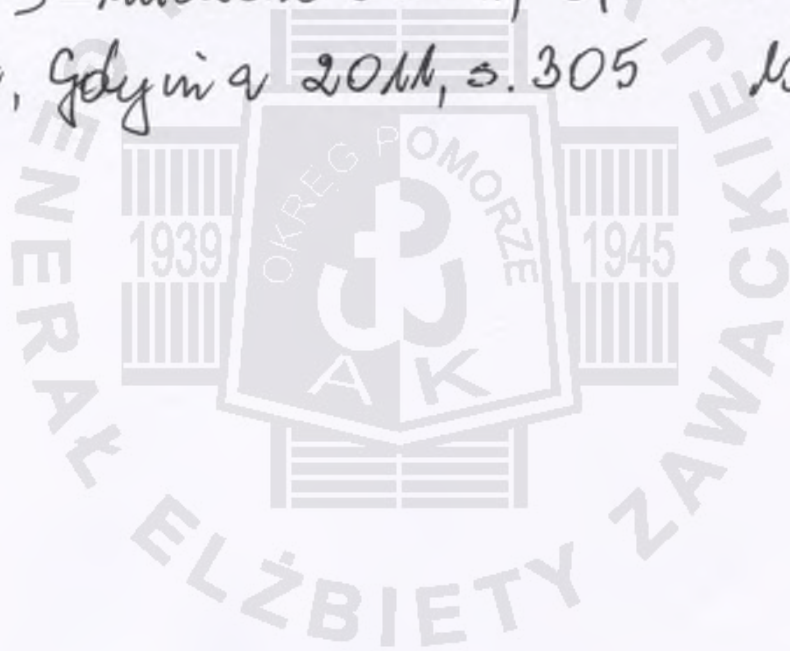
Mąż M. Schwarz zmarły w 1969 roku trudnił się przerzutami do Gdyni. Mieszkali przed wojną w Gdyni przy ul. Świętojańskiej 75. W domu tym Schwarz był dozorcą od 1934 roku. W połowie listopada 1939 roku przesiedlono ich na ulicę Władysława IV 91 /obecnie/ Abrachama/. Przed nawiązaniem kontaktu z M. Pyttel F. Schwarz przerzucił nauczyciela z Borów Tucholskich, który ukrywał się u nich w kotłowni w piwnicy. Z tym nauczycielem był jeszcze drugi mężczyzna, którego nazwiska nie zna. Nocował też u nich niejaki Kwiatkowski/ / Był wtedy w mundurze kolejarza. Ukrywali się też u Schwarza zbiegli z Kamiennej Góry: Rybicki i Babicz. Rybicki mówił, że jest adwokatem z Grudziądza, a Babicz, miał być kierowcą. U Schwarza przebieranie miało miejsce w piwnicy. Przerzucani wkładali kombinezony na ubrania i udawali się do portu. Schwarz oprócz pracy w charakterze dozorczy miał "drugi" etat jako dysponent przy załadunku węgla. Miał kontakty ze szwedzkimi kapitanami. Trepczyński - inny wciągnięty w sprawę przerzutów pracował przy lukach.

U Męża był dwukrotnie kurier z Poznania. Raz był wiosną 1942 roku. Rozmawiali w kotłowni. Drugi raz był jeden dzień po aresztowaniu męża. Zbiegowie którzy ukrywali się w piwnicy, otrzymywali żywność od Marii Schwarz. Zbiegów z Kamiennej Góry przyprowadził do nich Klemens Rosiński. M. Schwarz wiadomo, że mąż miał jakieś kontakty z Teofilem Krzemińskim/ miał on chyba grupę DUL/ ale czy kontakty te dotyczyły przerzutów? Mąż brał napewno udział w przerzutach przed poznaniem się z M. Pyttel. Znał Klarę Bażanowską. Agent Świętochowski przychodził do nich na Abrachama 91. Poznali go przez W. Kulczaka. M. Schwarz została aresztowana 6.08.1943 parę godzin po aresztowaniu męża. Na Kamiennej Górze była jeden dzień. Pytano ją tam o Kwiatkowskiego i Lipińską. Była raz konfrontowana ze Świętochowskim. Mówił on, że Śledź, Schwarz, Trepczyński są zdrajcami, a ona im pomagała. Na Gestapo Niemcy odgrzebali się że zostanie też umieszczona "gdzie trzeba". Mimo zwolnienia jej dom był przez dłuższy czas pod obserwacją.

A. H. St. t. XXII, s. 49, rel. Marii Szwarz

II. Materiały uzupełniające rezerwy -
- Schwarz Franciszek

1. "Grupa Przewotowa El GAZ, Zagrode" w Gdyni. [w:] Śmieszelski A., Spod znaku lilijki, Gdynia 2011, s. 304, kserokop. k. 1 s. 1
2. Kserokop. odzwazeni Schwarz F., [w:] Śmieszelski A., Spod znaku lilijki, Gdynia 2011, s. 305 k. 1 s. 2

A

Grupa Przerzutowa KG-AK „Zagroda” w Gdyni,
kierowana przez Franciszka Szwarca przy współpracy z Marią Pyttel
„Lidia”, prowadzącą skrzynkę kontaktową KG-AK w Gdyni

Franciszek Szwarz
„Czarny”

Maria Pyttel
„Lidia”

Franciszek
Trepczyński „Kurt”

Jan Sleszyński
„Śledź”

Grupa ta dokonała 20 kwietnia 1943 r. pierwszego przerzutu drogą morską z Gdyni do Szwecji „Kurierem KG-AK” Jana Nowaka Jeziorańskiego oraz 14 maja 1943 r. trzech oficerów lotnictwa angielskiego.

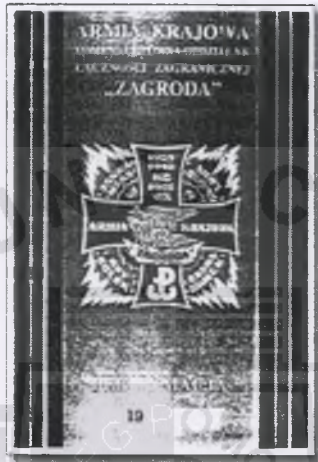
Drugi przerzut Jana Nowaka Jeziorańskiego został dokonany 15.10.1943 r. przez „Grupę Przerzutową” Jakuba Stodolskiego, Marię Filarską i Stanisława Adamskiego kilka dni po bombardowaniu miasta i portu Gdyni przez 8 Flotę Powietrzną USA.

W dniu 6 sierpnia 1943 r. gestapo aresztuje podstępnie całą grupę Franciszka Szwarca

304

*Smierchański Alfons, spod ewakuacji litijki,
Gdynia 2011.*

2

Nazwisko Schwarz
Franciszek

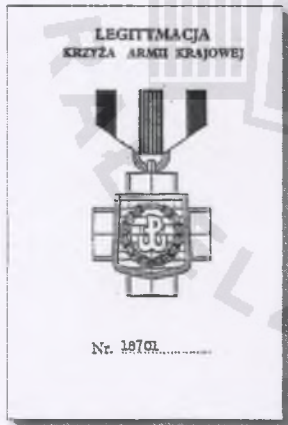
Imię Czesław

Stanowisko członek grupy przerzutowej do Szwecji "Piałydamisia"

JEST UPRAWNIONY DO NOSZENIA HONOROWEJ ODZNAKI ŻOŁNIERZA KOMENDY GŁ. ARMII KRAJOWEJ ODDZIAŁU WK LĄCZNOŚCI ZAGRANICZNEJ „ZAGRODA”

Komenda Oddziału
Przebiegł. 1.10.1945 E. Zieliński
 13.10.1945

JASNA GÓRA 15 SIERPNIA 1946 R.

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ

LEGITIMACJA Nr 19701

Stopień wojsk. zastępca CSER.

Imię Franciszek

Przydzielony O.T.K. "Zagroda"

Przydzielony przez ...

Odznaczony został **KRZYŻEM ARMII KRAJOWEJ** ustanowionym dnia 1 sierpnia 1946 roku przez dowódcę A.K. gen. Tadeusza Bora-Komorowskiego do upamiętnienia wysiłku żołnierzy Polak Podziemnej w latach 1939—1945.

Podstawa: Zarządzenie Szefa Sztabu Głównego z dnia 1 lipca 1946

London, dnia 15 AUG 1978

Alanton
 M. Wójcik, 1978

Śmierć chwalebna Alfons, Spod kwater
 wiktorski, Gdynia 2011

T:U: 1489/2383 Som.

Gdyńie

Schwarz Franciszek
v. Kerty informacyjne
k. 23

Szwarc Franziela Gdynia 1
pracownicy gdynskiego punktu przeni- Gryf Pom.
towego "Gryfa" do Szwecji

K. Ciechanowski, Kierunki działania ... ,
Biul. Zmiesz. Kasz. Pom. , 1/69, s. 13.

PO-94

Gajda 2

Szwarc F.

Współpraca z Trepczyjskim Franciszkiem
o przesiedleńczej ludzi do Szwecji.

Act. St. + xxii str. 53, vol. Trepczyjska Franciszka.

u. St. 85

Głogów 3

Swave Franciszek

Incluit się przesłaniu listu do Swęgi.

Adres: + XVII str. 10, vel Juliusz Władysław

4.10.95

Szwarc Franciszek

Gdynia⁴
4K

Aresztowany z całą grupą orga-
nizującą, przetrzy do Szwecji
dn. 8. 08. 1943 r. (gestapo). Do
aresztowania grupy Szwarc dopro-
wadził agent Witold Świętoch-
owski należący z zamiar ucieczki do
Szwecji.

zob. J. VI-560/1203 Alfons Śmieszekol-
ski, cz. III/3 imp. Gdynia

22x1101

a Szwarca Franciszka Gdynia
Jol. G.P.

5

Współprawa z Janem Śledzi-
Śleszyńskim kierującym punktem
prerutowym do Szwecji

zob: także problemowe "Czyf" z. 8
(Ciechanowski); str. 20

zsz. 1101

Gdynia ? 7

Schmerz Frenz

Ubr. 3.10. ? is reumark (Nowe Miasto)

przebieg z dobru kono. Stuttgart
15.02.44 ne sluzba do qubero qderi-
sluipo

rob. T. i tawicchi L. , insp. Gdmie ,
II/1

HMN-95

Gdynia

ZLI2 - AU

8

Scherarz F., ps. "Czarny"

6 VIII 1943 r. został aresztowany w Gdyni
i osadzony w obojcie Stutthof.

B. Chmielewski, Organizacja wci... Stutthof.
Zemsty Museum, nr 5, 1934, s. 20.

MJST - 95

Gdynia

ZLIZ-AK 9

Schwarz F. ps. "Czarny"

Był doradcą domu przy ul. Abrahama w Gdyni.
W 1941 lub w 1942 zaangażował go do pracy konspiracyjnej - m.in. zamordat się zorganizowaniem sieci przemytu do Szwecji, zaplanowany wiosną 1943 r. przez Jona Norika ("Kwikord").

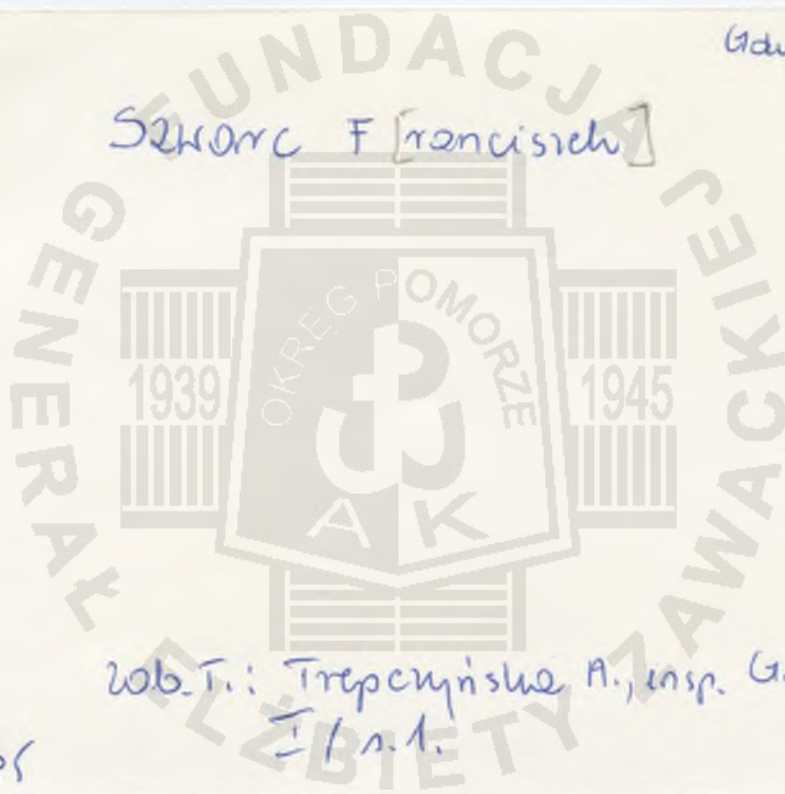
B. Chmarnicki, Organizacja sieci..., Skutkocaf.
Zeszyty Museum, nr 5 z 1984, s. 18-19.

MLIZ-95

Gdynia

Szkolne F [Franciszek]

10

Zob. T.: Trepczynskie A., insp. Gdynie,
I / n. 1.

JMM-PS

Gdynie
AK

M

Szkolę Franciszek

zorganizował się odcia, nr - kolporter
we treści Gdyni - Gdansk

zob. art. K. Komonowskiego
"Akt. Pow. AK" KPH nr 4/1993

J.M.M.

Gdynia
19

Janusz Franciszek Kartuski "Gryfa"
punktu pomiatowego do Lwycy - 1942 - 1943
Archiwum Gdyni 1943

Ciechanowski str 492 (189)

Gdynia
AM 13

Szwarc Franciszek

wypracował z Jenera Zgody (ps. "Kasub")
przy oddaniu i podziale majątku przynag-
dowych wsiowych z okup "N", a przeznaczonych dla
Kocurów, Gdansków i Gdyni.

Womrowici U., Olszga Pomorne Armii Krajowej.
Od "Gumwolda" do WIN-u, WPH, 1993, nr 4/146,

ML6794

s. 81

Schwarz Franciszek

Golymie
FK

Kierował gdyiską komisją przesłuchaw, 114
do Szwecji, podległą Wydziałowi Łowców
z Zagranic, Zagrode Oddz. V (Szusici)
K. S. A. S. Rozpracowywał je agent gestapo
Witold Świątkowski.

zob. Ossimiński Jacek, Polscy więźniowie
polityczni w obozie Stutthof 1939-1945,
Tom II 2001, (Wyd. IAFK), s. 54

AK, VII'09

Schwanz Franciszek

Gdynia
1943¹⁵

Osadzony w obozie Stutthof 4.11.1943;
świadek likwidowanej pras gestapo
w sierpniu 1943 w Gdyni komisji
prezentowo - kurierskiej "Zagrody".

zob. Orosimski Marcin, Polscy więźniowie...)
s. 58.

9/8. 11/09

Schwarz Frauciszek

Gdynia
c78

Mr. nr 1910, aresztowany 6.08.1943^{AG}
w Gdyni, osadzony w oboz. konc.
Stutthof 4.11.1943 przez gestapo
Golajski (syn. szt. o seb. 4 vna. Stutthof-
-I - III - 12755)

zob. Owsimski Marcin, Golajscy wspomnienia...,
s. 162.

W& UK'09

Schwarz Franciszek

Gdynia

Posiada dom przy ul. Abrahama, włączony
do siatki umożliwiającej wycieczki do Szwecji
zaproszonymi uczestnikami Gestapo. Ma kontakt
z kpt. Henrym Gaudelowej W. Dymkiem i konsy-
stentem w pomocy kpt. (Danmarks Gaudelowa) A.
Kniawowa i Stefanem Dęka (ps. "Bak"); dwi-
kultury prowadzone w ramach K O i K G P K;
związek z J O W "Gryf Pom."
zob. z dziejów Wydz. Szkoły Zagranicznej I G P K
"Zagroba" meto. z VIII sesji (...) z 14.11.1929,
pod red. S. Winiarskiego i J. Seidinger,
Tom III 1999, s. 85 (wyed. I P P K)

198.VII'09

Schwartz Franciszek ps. "Czarny" Gdynia
W jego mieszkaniu przy ul. Abrahama
prebywał emisariusz Jan Józef Jędrzejewski (ps. "Lisicki"), umieszcza go
tam Maria Pyttel, gdy przybył do Gdyni
(w drodze do Szwecji) w 04. 1943. Jędrzejewski
zaprzyściwił Schw. (i J. Jędrzejewskiego), dokonując
im prowadzenia działalności prasowej poza
"Zagrodę"; kier. placówki prasowej, Janusia
aresztowany 6. 08. 1943 (razem z J. Sledziem, J.
Jędrzejewskim); osadzony w Stutthofie, jako
powód aresztowania podano: "Schwartz
verte

f. arestowany w Gdyni 6.08.1943,
ponieważ organizował nielegalne
wyjazdy do Szwecji osób podlegających
ochronie III Rzeszy; miał powiązania z
wyr. ofensywnym SKG i SKO Pom.

zob. Z dziejów Wyks. Łękuości...
s. 90-91, 94-95, 98, 100.

WŁ. VII'09

Schary PFP

19

Schary Franciszek

1939

1945

Atelast t. XXIV, str. 230, red. Knoff. S.

Wied 95

Juss Golybia 20

Schwartz

Imielit się przemutacji. Utkryli
się u niego siostrzy z Janulem i Jony
Rybicki, Babier
Przyjędł i wotnie Kunier o Porucznik
10 sierpnia 1943r. aresztowany

Wrocław - ul. +. xxy str. 49, vol Schwartz M.

u Kuu

Łódź, dnia

21

Schwarz Franz

nr. 3. 10. 2 H Neuwerk

1939

1945

zob. T.: tawisli 2. I / s. 5

4MM-95

Schwarz Francisek Gdynia²²
ps. "Czarzy" AK

sob. Śmierchel'ski A., 13 pod znakem
lilijki, Gdynia 2011, passim.

W. VIII AK

Schwara Franciszek

Gdynia²³
AK

zob. Gasiomowski A., Steyer K.,
Tajna Organizacja Wojskowa
Zryf Pomorski, Gdańsk 2010
S. 185

WK. VIII/14

Schwarz Franciszek

